[2024] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 154: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 592

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਭੁਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8546-8549 ਆਫ 2024)

08 ਅਗਸਤ 2024

[ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਜਿਸਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇ।

ਹੈੱਡਨੋਟੇਸਟ

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ - ਮੁਅੱਤਲ/ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਤਰੱਕੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੁਅੱਤਲ ਅਧੀਨ ਸੀ - ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਅਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਸਥਿਰਤਾ।

ਫੈਸਲਾ: ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ - ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈ ਖਰਾਬ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ - ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕੀਤੀ - ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੰਤਰੀਵ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਆਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਇਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭੁਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ

ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਠੋਸ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪੱਖਪਾਤ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ - ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ - ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ 'ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਤਰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ - ਜੇਕਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ - ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ/ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀਆਂ/ਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਰੋਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ - ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਚਾਰਜ ਨਾ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਕੁਲੈਕਟਰ/ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 21, 22, 28-37]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਰਾਓ. ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 1723; ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ ਭਾਸਕਰ [2011] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1036: (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 249; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚਿਤਰਾ ਵੈਂਕਟਾ ਰਾਓ [1976] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 521: (1975) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 557; ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ [1996] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 972: (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਜੀ. ਸੋਨੀ [2006] ਸਹਾਇਕ 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 560: (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 794; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨ ਮੋਹਨ ਨਾਥ ਸਿਨਹਾ [2009] 13

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 348: (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310; ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈੱਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਏ ਐਸ ਰਾਘਵੇਂਦਰ [2024] 4 ਐਸਸੀਆਰ 100: (2024) 6 ਐਸਸੀਸੀ 418; ਬੋਲੋਰਾਮ ਬੋਰਦੋਲੋਈ ਬਨਾਮ ਲਖਮੀ ਗਾਓਲੀਆ ਬੈਂਕ [2021] 1 ਐਸਸੀਆਰ 858: (2021) 3 ਐਸਸੀਸੀ 806-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1958

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮੁਅੱਤਲੀ; ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ; ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਧਿਕਾਰ; ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ; ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ; ਤਰਕਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼; ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ; ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰਨਾ; ਠੋਸ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਾਲਣਾ; ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8546-8549 ਆਫ਼ 2024

ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ 28.01.2021 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2008 ਦੇ (ਡੀ.ਬੀ.ਸੀ.ਐਸ.ਏ.ਡਬਲਯੂ.) ਨੰਬਰ 1695 ਅਤੇ 2009 ਦੇ (ਡੀ.ਬੀ.ਸੀ.ਐਸ.ਏ.ਡਬਲਯੂ.) ਨੰਬਰ 14, 15 ਅਤੇ 65 ਵਿੱਚ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀਆਂ

ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੇਘਵਾਲ, ਮਿਲਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸੋਲੰਕੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਯਸ਼ਿਕਾ ਬਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਕਪੂਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਕੇ.ਵਿਜਯਨ, ਟੀ.ਆਰ.ਬੀ. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ/ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਅਹਿਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਾਨਉੱਲਾ, ਜੇ.

ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਇਮਪਗਨਡ ਜੱਜਮੈਂਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 28.01.2021 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਇਮਪਗਨਡ ਜੱਜਮੈਂਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਡੀ.ਬੀ. ਸਪੈਸ਼ਲ ਅਪੀਲ ਰਿਟਸ ਨੰ. 1695/2008, 14/2009, 15/2009 ਅਤੇ 65/2009 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭੁਪੇਂਦਰ ਸਿੰਘ

ਸੰਖੇਪ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ:

4. ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 1960 ਵਿੱਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਕਾਰਜਕਾਰੀ) ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਪਬਲਿਕ ਸਰਵਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "RPSC" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ 'ਤੇ 05.04.1973 ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 29.04.1976 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਾਦੁਲਸ਼ਹਿਰ ਜਮੀਦਾਰਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਤਕਨੀਕੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅੱਗੇ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, 04.01.1977 ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। 06.05.1977 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਚੰਦ ਢਾਕਾ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸਨੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ।

5. 18.05.1977 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਬੱਸ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰਜ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਉਕਤ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ 9 ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 30.05.1977 ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। 21.06.1977 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ ਭਾਰਤ ਬੱਸ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ 9,025/- (ਨੌਂ ਹਜ਼ਾਰ ਪੱਚੀ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਕਢਵਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਹੋਏ ਖਰਚੇ ਦੁਕਾਨ-ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਸਨ। 01.08.1977 ਨੂੰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਹਨੂੰਮਾਨਗੜ੍ਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਸਨੇ 19.08.1977 ਤੱਕ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਬਕਾਇਆ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ।

6. 04.10.1979 ਨੂੰ, ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 05.10.1979 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸੀਨੀਆਰਤਾ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 01.07.1978 ਨੂੰ ਸ. ਨੰ. 39 'ਤੇ ਸੀ। 07.02.1980 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਨੰ. 361/79 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਗੁਪਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ACRs" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ 1975-1976, 1976-1977 ਅਤੇ 1977-1978 ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕੋਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੋਵੇਗਾ।

7. 03.10.1980 ਨੂੰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਵਰਗੀਕਰਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1958 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "1958 ਨਿਯਮ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਚਾਰਜਾਂ ਸਮੇਤ 16 ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਬਿਆਨ 23.05.1983 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 28.11.1983 ਨੂੰ, ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 237/82 ਵਿੱਚ, ACR ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 05.03.1984 ਅਤੇ 04.06.1984 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 19.04.1984 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਭਾਗੀ ਤਰੱਕੀ ਕਮੇਟੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਡੀਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੇ 21.11.1984 ਨੂੰ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 590/1983 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ 04.10.1979 ਦੇ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 23.02.1979 ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਤੇ 06.04.1985 ਤੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੰ. 358/85 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ।

8. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 25.09.1985 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੰ. 358/85 ਨੂੰ 21.08.1991 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਲ 1984-1985 ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਡੀਪੀਸੀ ਬੁਲਾਉਣ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 793/1986 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ 18.12.1991 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਆਰਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ 07.04.1992 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 25.05.1992 ਅਤੇ 10.06.1992 ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। 11.09.1992 ਨੂੰ, ਡੀਪੀਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 1980-81 ਲਈ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਪਰ 1979-80 ਲਈ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 358/1985 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਡੀਪੀਸੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ, 08.04.1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡੀਪੀਸੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। 28.09.1993 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ

ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਮਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੀ.ਬੀ. ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 36/94 ਨੂੰ ਵੀ 04.04.1994 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. ਫਿਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ - (ਐੱਸ.ਬੀ.ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.) ਨੰਬਰ 6486/1993; 5651/1994; 5752/1994, ਅਤੇ; 846/1995 - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 22.02.2008 ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ (ਐੱਸ.ਬੀ.ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.) ਨੰਬਰ 6486/1993 ਅਤੇ 5651/1994 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ (ਐੱਸ.ਬੀ.ਸੀ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ.) ਨੰਬਰ 5752/1994 ਅਤੇ 846/1995 ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਡੀ.ਬੀ. ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1695/2008, 14/2009, 15/2009 ਅਤੇ 65/2009 ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਡੀ.ਬੀ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 24/2009 ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। 28.01.2021 ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਚਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

<u>ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀਆਂ:</u>

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਇਤਿਹਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 06.05.1977 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਚੰਦ ਢਾਕਾ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਅਵੱਗਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਦੁਲਸ਼ਹਿਰ ਜਮੀਦਾਰਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਰਾਏ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂਡੀ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 04.01.1977 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸ਼੍ਰੀ ਧਰਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀਰਬਲ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 18.05.1977 ਨੂੰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਬੱਸ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 995-98 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰ ਚੰਦ ਢਾਕਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਰਜ ਲੈ ਲਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ 9 ਦੁਕਾਨਾਂ ਵੇਚੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 30.05.1977 ਨੂੰ ਵੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 21.06.1977 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲੇ ਗਏ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਕਤ ਰਕਮ ਕਢਵਾ ਕੇ 9025/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ 05.07.1977 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 4,600/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿੱਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 06.05.1977 ਨੂੰ, ਉਸਨੇ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ 4,600/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 21.07.1977 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਕੈਸ਼ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੰਗਾ ਬਾਈ ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਦੀ ਜਾਅਲੀ ਐਂਟਰੀ ਕਰਕੇ 4,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਰਕਮ ਰੱਖੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ 25.07.1977 ਨੂੰ, ਉਸਨੂੰ 7,766.83/- ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 30.07.1977 ਨੂੰ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਡਿਮੋਟ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਅਵੱਗਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾਨਗਰ ਦੇ 01.08.1977 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਹਨੂੰਮਾਨਗੜ੍ਹ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ 19.08.1977 ਤੱਕ ਨਕਦ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ।

12. ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਬੱਸ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ 4,764.36/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਬਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਭੀਲਵਾੜਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਜੋ 18.08.1977 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ 07.02.1979 ਨੂੰ 3,000/- ਰੁਪਏ, 09.02.1979 ਨੂੰ 764.36/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 20.02.1979 ਨੂੰ 1,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਯਾਨੀ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 04.10.1978 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਰਾਵਲਾ ਵਿਕਰੀ-ਖਰੀਦ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੋਦਾਮ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 2,000/- ਰੁਪਏ ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਏ ਸਨ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੂੰ ਭੀਲਵਾੜਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ

ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ-ਦਹਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਉਸਨੇ 20.03.1979 ਨੂੰ ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਨੰਬਰ 738095 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਕਮ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਨਿਯਮੀ ਜਿਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ 28% ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸਨੇ 07.10.1978 ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਰਾਖਵੇਂ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜੂਨੀਅਰ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

13. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, 04.10.1979 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 03.10.1980 ਨੂੰ, 1958 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 16 ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਚਾਰਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, 10 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 05 03 1984 ਅਤੇ 04 06 1984 ਨੂੰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 19.04.1984 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ, ਠੀਕ ਹੈ, ਡੀਪੀਸੀ ਨੇ 21.11.1984 ਨੂੰ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਚੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ 22.02.1985 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਐਸਬੀਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 590/1983 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 04.10.1979 ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ 358/85 ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਤਰੱਕੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 358/85। 23.02.1979 ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਨੂੰ 06.04.1985 ਤੋਂ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲ 1984-85 ਲਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਡੀਪੀਸੀ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਅਤੇ 25.09.1985 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

15. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 793/1986 ਵਿੱਚ 18.12.1991 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਆਰਪੀਐਸਸੀ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਆਪਣੀ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 11.09.1992 ਨੂੰ, ਡੀਪੀਸੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ 1980-1981 ਲਈ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਪਰ 1979-1980 ਲਈ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਸੀਲਬੰਦ ਕਵਰ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 08.04.1993 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 358/1985 ਵਿੱਚ, ਡੀਪੀਸੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਚਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ।

16. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਢੁਕਵੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 28.09.1993 ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅੰਸ਼ਕ/ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਸਨ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਨੰ. 36/94 ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ 28.09.1993 ਦੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ ਪਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਬਾਕੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੂਰੀ ਮਿਆਦ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਗਿਣੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 1980-1981 ਵਿੱਚ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸੀਲਬੰਦ ਕਵਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 1979-1980 ਅਤੇ 1980-1981 ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਆਂ ਦੀ ਘੋਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ

ਇਹ ਇੱਕ ਮੰਨਣਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ (ਆਂ) ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਤਬਾਦਲੇ, ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਗੜੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਖੁਦ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮਨਘੜਤ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

<u>ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ:</u>

19. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸਥਾਈ ਗਬਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ 1-GA ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ 9,025/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਬਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਗਬਨ ਦੇ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਪਾਇਆ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

20. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦੁਕਾਨ ਵੇਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ, ਜਿਸਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ:

21. ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪੰਨਾ ਨੰ. 7 'ਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਂਗੇ:

'ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਗੇਤਰ (sic) ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲ ਦੇਣਗੀਆਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀਤਾ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇਗਾ।"

22.ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਬਿਨਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਸਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਲਟ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਖਰਾਬ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਗੜੀਆਂ ਸਨ, ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਜਾਂਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਗੜੀਆਂ ਸਨ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਸਥਿਰ ਹਨ।

23. ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੰਵਿਧਾਨ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੁਣ ਅਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਸ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਰਾਓ, ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1723 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ 3-ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ:

'7.... ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਇਹ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਵਾਜਬ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਟਾ ਇੰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਪਰ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।' (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

24. ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ ਭਾਸਕਰ, (2011) 10 ਐਸਸੀਸੀ 249 ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਾਹਰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚਿੱਤਰਾ ਵੈਂਕਟਾ ਰਾਓ, (1975) 2 ਐਸਸੀਸੀ 557 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

'21. ਵਿਭਾਗੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 226 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਾ ਰਾਓ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ [ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1723: (1964) 3 ਐਸਸੀਆਰ 25: (1964) 2 ਐਲਐਲਜੇ 150]

ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਯਮ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਿਯਮ ਘਰੇਲੂ ਜਾਂਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਕੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਖੋਜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉੱਥੇ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇਸਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਟਾ ਇੰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਿਭਾਗੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

XXX

23. ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ। ਕਿਸੇ ਘਟੀਆ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ

ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਜੇਕਰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹਨ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਜਾਂ ਕਾਫ਼ੀਤਾ ਇੱਕ ਨੁਕਤੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਖੋਜ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸਈਦ ਯਾਕੂਬ ਬਨਾਮ ਕੇ.ਐਸ. ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ [AIR 1964 SC 477: (1964) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 64]।

24. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਸਬੂਤ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਂ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਕੈਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ, ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

XXX

26. ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਖੁਦ ਅਦਾ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।'

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

25. ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, (1996) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 364 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ:

'28. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤੱਕ ਘਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1949 ਵਿੱਚ ਰਸਲ ਬਨਾਮ ਡਿਊਕ ਆਫ਼ ਨਾਰਫੋਕ [(1949) 1 ਆਲ ਈ.ਆਰ. 109: 65 ਟੀ.ਐਲ.ਆਰ. 225] ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟ੍ਰੇਟ-ਜੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਯੋਗਤਾ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਨਾਮ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ [(1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 405: (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 272]) ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ, ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਸੰਦਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। (ਵੇਖੋ ਏ.ਕੇ. ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1982) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 271: 1982 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (Cri) 152] ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [(1981) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 664]।) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਏ.ਕੇ. ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕ੍ਰਾਈਪਾਕ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [(1969) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 262], ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜ (ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ) ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡ ਰੇਖਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪਤਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਸ ਨੇ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਮੰਤਰੀ [(1984) 3 ਆਲ ER 935: (1984) 3 WLR 1174: 1985 AC 374, HL] ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਹੈ - ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ/ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਬਰਟੀ ਆਇਲ ਮਿੱਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ [(1984) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 465], ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਵਜੋਂ ਫੈਸਲਾ-ਉੱਤਰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਵਿਚਾਰ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ [ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 311(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ] ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ, ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਰ "ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ"/"ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ" ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, "ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ" ਅਤੇ "ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ" ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਲਓ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਜ ਬਨਾਮ ਬਾਲਡਵਿਨ [1964 AC 40: (1963) 2 All ER 66: (1963) 2 WLR 935])। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਵੈਧ - ਜਾਂ ਰੱਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚੁਣਦਾ ਹੈ (ਕੈਲਵਿਨ ਬਨਾਮ Carr [1980 AC 574: (1979) 2 All ER 440: (1979) 2 WLR 755, PC])। ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੰਨ ਲਓ, ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ (ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ECIL ਬਨਾਮ ਬੀ. ਕਰੁਣਾਕਰ [(1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 727: 1993 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (L&S) 1184: (1993) 25 ATC 704]) ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ (ਕੇ.ਐਲ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ [(1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 43: 1984 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (L&S) 62]) ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ - ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ, ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਬੀ. ਕਰੁਣਾਕਰ [(1993) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 727: 1993 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (L&S) 1184: (1993) 25 ATC 704] ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ (ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ) ਪਰ ਇੱਕ ਸਹੀ ਸੁਣਵਾਈ (ਭਾਵ, ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਹੈ; ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।'

26. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਕੇਜੀ ਸੋਨੀ, (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 794 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

'14. ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਧਾਗਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਤਰਕਹੀਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਤਰਕ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਮਿਆਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਵੈਡਨੇਸਬਰੀ ਕੇਸ [ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਪਿਕਚਰ ਹਾਊਸ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਵੈਡਨੇਸਬਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, (1948) 1 KB 223: (1947) 2 ਆਲ ER 680 (CA)] ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ।

15. ਇਸਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ, ਅਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

27. ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਨਮੋਹਨ ਨਾਥ ਸਿਨਹਾ, (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 310 ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ:

'15. ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕਰ ਬੈਠੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪਹੁੰਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ, ਸਾਡੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ।'

28. ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਏਅਰਟੈੱਲ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਏ.ਐੱਸ. ਰਾਘਵੇਂਦਰ, (2024) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 418 ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਰਮ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ:

'29. ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ, ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।' (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

29. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੰਤਰੀਵ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਆਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਓ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ। ਤੱਥ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ RPSC ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

30. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 13 ਗਵਾਹ ਅਤੇ 75 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ 3 ਗਵਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ/ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ 'ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ' 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ, ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

31. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੋਰਾਮ ਬੋਰਡੋਲੋਈ ਬਨਾਮ ਲਖਮੀ ਗਾਓਲੀਆ ਬੈਂਕ, (2021) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 806 ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:
'11. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ....'
32. ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ।
33. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੰਨਾ 7 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰੇਕ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ/ਝੂਠੇ/ਮਨਘੜਤ ਸਨ।

34. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਇਮਪੁਗਨਡ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਟੱਲ ਹਨ।

35. ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਡੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾਵਾਂ/ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀਆਂ/ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

36. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 'ਤੇ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਚਾਰਜ ਨਾ ਸੌਂਪਣ; ਕੁਲੈਕਟਰ/ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ; ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

37. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 28.09.1993 ਦੇ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਛੋਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁੱਢਾ ਹੈ, ਭੁਗਤਾਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ